

**СИНДИКАТ РАДНИКА ГРАЂЕВИНАРСТВА
И ИНДУСТРИЈЕ ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА СРБИЈЕ**
- Републички одбор

11103 БЕОГРАД, Дечанска 14/V
0113238-728; 063659471
sindikatsgradjevinarstva@gmail.com

325-9500500004929-56; 325-9500600017866-93 ОТП банка
ПИБ: 101516176 Матични број: 07047312

Београд, 28.11.2022. године
Број: 64

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

- Председнику Републике Србије, Александру Вучићу
- Председници Владе Републике Србије, Ани Брнабић

Поштовани,

Обраћамо Вам се због све тежег положаја радника у грађевинарству и индустрији грађевинског материјала, делатности која има највећи проценат учешћа у друштвеном бруто производу Републике Србије.

Имајући у виду недостатак грађевинске радне снаге у Србији, због чега су на реализацији грађевинских пројеката ангажовани радници других образовних профила, сматрамо да је неопходно подржати пилот пројекат планиран од стране Министарства образовања, а којим би се радницима ангажованим на градилишту девет месеци, након положених стручних испита додељивале дипломе тесара, армирача, молера и осталих грађевинских профила. Сматрамо да би се на овај начин, као и кроз повећање зарада у грађевинарству, утицало на заинтересованост младих за грађевинска занимања и њихов останак на градилиштима у Србији, с обзиром на њихову недовољну заинтересованост за уписивање већ постојећих грађевинских школа.

У наставку обраћања достављамо предлог додатних мера за побољшање положаја грађевинских радника у Србији.

Посебан колективни уговор за грађевинарство и ИГМ Србије

Због вишегодишње немогућности добијања проширеног дејства Посебног колективног уговора за грађевинарство и индустрију грађевинског материјала, сматрамо да су радници у индустријском сектору дискриминисани у односу на раднике чији је послодавац држава.

Условљавање одлуке о проширеном дејству гранских колективних уговора процентуалном квотом тако да чланови послодавачког удружења које је закључило одговарајући грански колективни уговор чије се проширено дејство тражи, треба да имају више од 50% запослених у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности, а према подацима Републичког завода за статистику, чине овај институт неостваривим.

Наиме, код послодаваца – чланова послодавачког удружења у делатности грађевинарства и ИГМ које је учесник у закључивању Посебног колективног уговора, број упослених не чини ни 10% укупног броја запослених у грађевинарству и индустрији грађевинског материјала. Слично стање у погледу броја упослених код послодаваца, чланица послодавачких удружења је и код других индустријских синдиката. Сходно напред наведеном, у Републици Србији се тренутно преговара за колективне уговоре само на нивоу послодаваца и уколико се и даље задржи важеће законско решење за проширено дејство, грански колективни уговори ће нестати са социјалне сцене у Србији.

Уз оцену да је за успостављање реалног социјалног дијалога неопходна помоћ државе, захтевамо измену Закона о раду у циљу реafirмације система колективних уговора као незаменљивог инструмента којим се уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа. Сматрамо да су превише ригорозни услови за проширење дејства колективног уговора, те захтевамо да се они смање и на тај начин омогући његово закључивање и примењивање на све запослене у одређеној области. Промовисање од стране државе, значаја уређивања права и обавеза из области рада и њиховог поштовања, од изузетног је значаја за предупређење социјалних тензија и очување социјалног мира.

Стога предлагемо измену чл. 257., као јединог решења за очување гранских колективних уговора у реалном сектору и брисање услова да колективни уговор чије се дејство проширује, обавезује послодавце који запошљавају више од 50% запослених у одређеној грани, подгрупи или делатности.

Безбедност и здравље на раду

С обзиром на то да је грађевинарство једна од најризичнијих делатности у погледу могућности повређивања на радном месту и угрожавања здравља радника, примена мера за безбедан и здрав рад једна је од примарних активности Синдиката радника грађевинарства и ИГМ Србије. Србија поседује свеобухватне законе о безбедности и здрављу на раду у грађевинском сектору, али примена и даље представља проблем:

- У већини фирми одбори за БЗР или не функционишу или нису ни основани. Услед тога, неки послодавци у грађевинарству не спроводе процену ризика у складу са релевантним правилником или процену обављају само формално и без предузимања корака за смањење ризика.
- Како би надзор био делотворан, неопходно је увести ограничења у вези са бројем градилишта и радника по координатору. Упркос регулаторним захтевима, само 20 одсто послодаваца у грађевинском сектору је именovalo координатора за БЗР. Поред тога, један координатор је обично задужен за више градилишта истовремено.
- Неопходна је ревизија националних стандарда у грађевинарству како би се одржао корак са модерним технолошким стандардима, посебно када је реч о скелама и заштитној опреми за рад на висини. На пример, цевасте скеле које су у широкој употреби код српских грађевинских фирми се не сматрају довољно безбедним.
- Важно је да активности на националном нивоу буду усмерене и на унапређење услова за БЗР на малим и микро градилиштима. Упркос чињеници да се већина повреда на раду не пријави, статистика о пријављеним показује да се 80 одсто несрећа са смртним исходом десило у малим и микро грађевинским фирмама које углавном раде као подизвођачи.
- С обзиром на то да се Инспекторат за за рад у Србији суочава са недостатком капацитета за обилазак свих правних субјеката и спровођење контроле, а у циљу унапређења безбедности и здравља на раду у грађевинарству, СРГИГМС се залаже за побољшање и унапређење услова рада инспекцијских органа и повећање њихове ефикасности кроз заједничко спровођење инспекцијских надзора са представницима синдиката.

Крајем новембра 2019. године, од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, формиране су три радне групе са циљем заштите и унапређења положаја грађана, са посебним акцентом на особе са инвалидитетом. Такође је формирана и радна група за израду нацрта закона о осигурању од повреда на раду ради накнаде штете. Том приликом, министар је нагласио да ће у Србији по први пут бити уведено обавезно осигурање од повреда на раду ради надокнаде штете. Закон би омогућио радницима и њиховим породицама да у случају несреће на раду лакше наплате одштету, за разлику од тренутне праксе, када се за то право морају борити на суду. За доношење овог изузетно важног закона који би регулисао осигурање од повреда на раду, професионалних болести и накнаду штете и који би употпунио Закон о раду и Закон о безбедности и здрављу на раду, залаже се и Синдикат радника грађевинарства и ИГМ Србије у оквиру активности које се односе на примену мера за безбедност и здравље на раду. У својим залагањима, Синдикат се пре свега руководи позитивним примером Закона о социјалном осигурању Аустрије који се темељи на начелима обавезног осигурања, солидарности и аутономности. Овај закон се већим делом финансира из доприноса које уплаћују послодавци и запослени, по принципу „плаћаш док радиш“, а састоји се из: пензијског,

здравстеног и осигурања од повреда на раду, а осигурање од повреда на раду обухвата: спречавање повреда на раду и професионалне болести, лекарску помоћ на радном месту, пружање прве помоћи у случају повреде на раду, лечење, рехабилитацију и исплату накнаде у случају повреде на раду или професионалног обољења. Статистички подаци говоре да сваких 15 секунди један радник премине услед несреће која се догодила на раду или услед професионалне болести. Последице психосоцијалних ризика по психичко и физичког здравље радника које није увек лако открити, подстакле су пораст професионалних болести, што такође представља и велики економски терет и утиче на учинак компаније.

Сходно наведеном, Синдикат се залаже за проширење Листе професионалних болести и дефинисање стреса као професионалне болести, односно имплементацију истог у делу колективног уговора који се односи на безбедност и здравље на раду.

Радници мигранти

Услед поремећаја на тржишту рада због флукуације радне снаге у Србији и одласка великог броја грађевинских радника у иностранство, додатно је повећана потреба за квалификованом радном снагом. Истовремено се одвија прилив необучене радне снаге из Индије, Турске итд. без пријаве боравка, радних дозвола и регулисаног радноправног статуса и повећање тренда нелегалног упошљавања. У циљу спречавања социјалног дампинга, неопходно је заштитити права радника миграната. Радници мигранти би требало да имају иста права као локални радници, да формирају синдикат и да се учлане у синдикат, као и да буду обухваћени колективним уговорима и минималном зарадом. Услед злоупотреба радника миграната и избеглица од стране агенција за регрутовање и послодаваца, долази до појаве трговине људима и злостављања. Конкурентна предност базирана на експлоатацији и кршењу људских права и плаћање радника испод цене, урушава кохезију друштва и доводи до појаве трговине људима и злостављања. Пријем и интегрисање избеглица, миграната и расељених лица може функционисати само уколико се у обзир узму ови услови и уколико се развију и спроведу политички приступи који се залажу за фер и одржив раст запошљавања. Једино ће интеграција радника миграната са добрим стандардима и под добрим условима, имати позитиван утицај на економију и тржиште рада.

Запошљавање, посебно у сектору грађевинарства, је изузетно несигурно. Радни однос је уништен, нагрижен, и често замењен лажним samozapošljavanjem, радом на одређено, уговором о ангажовању и заменом стварног послодавца приватним агенцијама за запошљавање. У овом контексту, радници мигранти се исувише често користе као ударне трупе за напад на достојанствен и сигуран рад. Са хиљадама избеглица који долазе, ствара се и могућност формирања класе радника са нижим зарадама и стандардима што неминовно води кршењу права и услова рада свих радника.

У том смислу, потребно је:

- Спречити да радници мигранти постану плен рада на црно, лошег третмана и ропства и бескрупулозних послодаваца који често за своје потребе користе криминалне организације;
- Спречити „флексибилно“ и прекарно запослење и окретање радника једних против других са циљем подривања радничких права и солидарности;
- Омогућити да се сви прописи о запошљавању, услови и колективни уговори односе на све запослене, без обзира на њихов статус имиграната или становника трећих земаља како би се гарантовала заштита њихових права и социјална заштита домаћих и страних радника;
- Успоставити законодавни оквир у циљу елиминисања нелегалне праксе регрутовања (лажно запошљавање, зеленашко постављање трошкова и конфисковање путних исправа) и у исти укључити и синдикат;
- Успостављање шалтерских услужних центара за раднике мигранте и њихове породице кроз мреже са НВО за миграције, заједнице радника миграната, адвокате и амбасаде.

Надамо се да ћете са крајњом озбиљношћу размотрити наше обраћање и предлоге, а све за добробит и обнову српске грађевинске оперативе.

С поштовањем,

Саша Торлаковић, председник Синдиката